

การเปรียบเทียบคำลักษณนามในภาษาไทย 4 ถิ่น

A Comparison of Classifiers in 4 Thai Dialects

บุญเหลือ ใจมโน (Boonlue Chaimano)

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อีเมลผู้แต่งหลัก : boonluechaimano99@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำลักษณนามในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยกลาง และภาษาไทยถิ่นใต้ โดยเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของคำลักษณนามทั้ง 4 ถิ่น ตลอดจนศึกษาโลกทัศน์ของคนไทย 4 ภาคที่สะท้อนจากคำลักษณนามที่ใช้ในภาษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจกระบวนการคิด การรับรู้ ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยทั้ง 4 ถิ่นได้ดียิ่งขึ้น

การเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น ผู้วิจัยจำแนกคำลักษณนามออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งมีชีวิตและคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งไม่มีชีวิต โดยที่คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งมีชีวิตแบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อย ได้แก่ คำลักษณนามที่ใช้กับมนุษย์ คำลักษณนามที่ใช้กับอมนุษย์ และคำลักษณนามที่ใช้กับสัตว์ และคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งไม่มีชีวิตแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ คำลักษณนามบอกสัญญาณ คำลักษณนามบอกสถานที่ และคำลักษณนามบอกคำนามที่มาข้างหน้า

ผลการวิจัยพบว่า จากการเปรียบเทียบคำลักษณนามในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น สามารถจำแนกเป็นประเด็นหลักๆ 3 ประเด็น ได้แก่ ภาษาไทยกลางมีการแบ่งคำลักษณนามที่ใช้กับคำนามกลุ่มต่างๆ ได้อย่างชัดเจน และมีความละเอียดมากกว่าคำลักษณนามในภาษาไทยถิ่นอื่นๆ คำลักษณนามในภาษาไทยถิ่นแต่ละถิ่นต่างก็มีคำลักษณนามเฉพาะภาษา และคำลักษณนามสะท้อนให้เห็นมุมมองหรือโลกทัศน์ของเจ้าของภาษา

ปัจจัยที่ทำให้คำลักษณนามในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่นมีความเหมือนและความแตกต่างกัน ตลอดจนความหลากหลายในการเลือกใช้คำลักษณนามของภาษาไทยถิ่นแต่ละถิ่นนั้น เกิดจากการสัมผัสภาษา ทำเนียบภาษา และการรับรู้ภาษาของเจ้าของภาษา

คำสำคัญ : คำลักษณนาม; ภาษาไทยถิ่น

Abstract

This research aims to compare the numeral classifiers of 4 Thai dialects; Northern Thai dialect, Northeastern Thai dialect, Central Thai dialect and Southern Thai dialect. The study shows thinking process, perception and way of living of the people in all 4 Thai regions.

The numeral classifiers data were divided into 2 groups that are animate classifier and inanimate classifier. The animate classifier can be divided into 3 subgroups: human classifier, non-human classifier and animal classifier. The inanimate classifier is divided into 3 subgroups: shape-based classifier, locative classifier and noun-proceeding classifier.

The comparison of 4 Thai dialect numeral classifiers reveals 3 main ideas. Firstly, in dividing classifier for a noun, Central Thai dialect is clear and detailed compared to the other Thai dialects. Secondly, each Thai dialect has its own unique numeral classifiers. Third, some numeral classifiers show the perception of the Thai dialect speakers.

Language contact, registers and perception of the Thai dialect speakers play an important role in differences observed, and in the usage of the numeral classifiers.

Keyword : classifier; Thai dialects

บทนำ

ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เกิดจากการเรียนรู้ สังคม และสืบทอดจากรุ่นอายุหนึ่งไปสู่อีกรุ่นอายุหนึ่ง โดยภาษาในแต่ละสังคมจะมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไปอันเป็นผลมาจากปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมที่หลากหลาย ภาษาซึ่งเป็นสื่อกลางในการสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนแต่ละสังคมจึงเป็นประหนึ่งแหล่งรวมขององค์ความรู้ และภูมิปัญญาอันมีค่ายิ่ง หากแต่ว่าน่าเสียดายที่ในปัจจุบันนี้มีภาษาเป็นจำนวนมากที่เลิกใช้แล้ว และภาษาอีกจำนวนไม่น้อยที่กำลังจะสูญหายไปเช่นกัน

สังคมไทยเป็นสังคมที่ประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติหลายเผ่าพันธุ์ซึ่งคนแต่ละเชื้อชาติแต่ละเผ่าพันธุ์ต่างก็มีภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง เช่น ทางภาคเหนือของประเทศไทยประกอบด้วยคนสองกลุ่มใหญ่คือ กลุ่มคนที่อาศัยอยู่บนพื้นที่ราบ ส่วนมากเป็นคนที่อยู่ในเขตเมืองที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ฯลฯ และคนที่อาศัยอยู่บนที่สูงหรือบนภูเขา

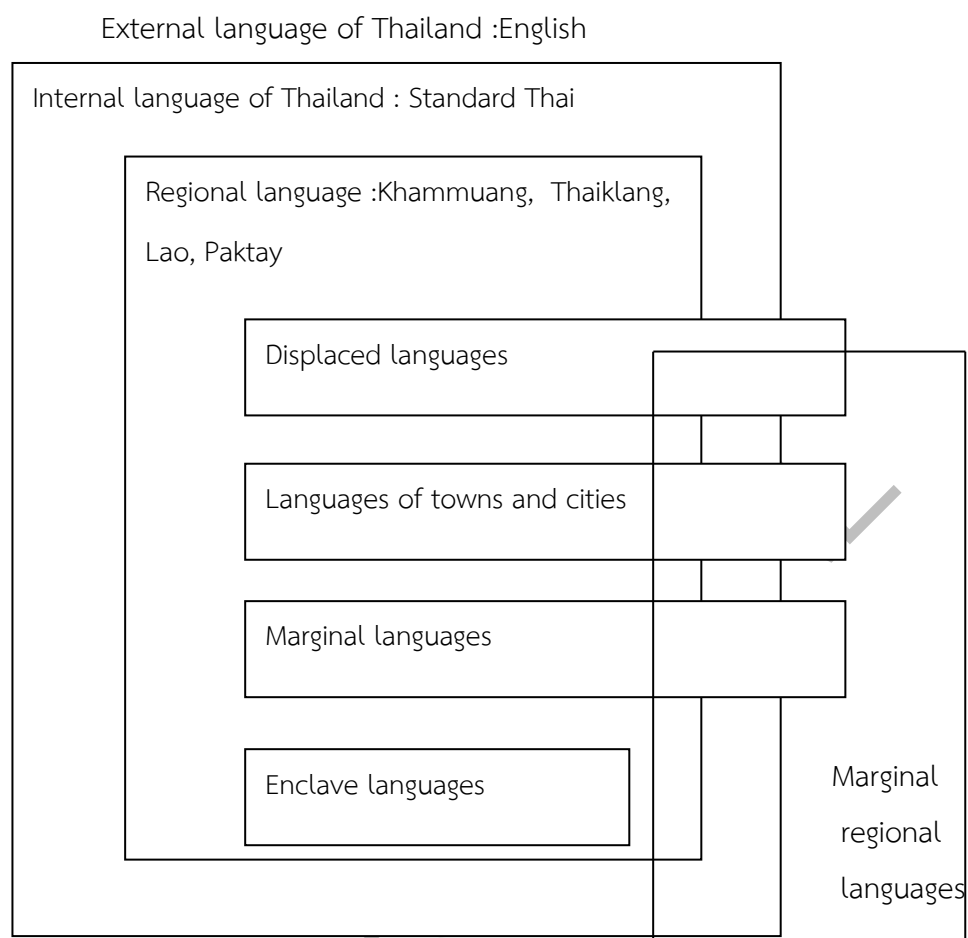
ตลอดจนคนที่อาศัยอยู่ตามบริเวณชายแดน คนสองกลุ่มนี้ได้แก่ คนไทยภูเขาเผ่าต่างๆ เช่น ม้ง เย้า กะเหรี่ยง เป็นต้น

การที่สังคมไทยเป็นสังคมที่มีคนหลายเชื้อชาติหลายเผ่าพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกันนี้เอง และแต่ละกลุ่มชนต่างก็มีภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตนเองจึงทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม

คำลักษณนามเป็นคำนามที่ทำหน้าที่ประกอบคำนามอื่นเพื่อแสดงรูป ลักษณะ ขนาด หรือประมาณของคำนามนั้นๆ โดยที่ตำแหน่งของคำลักษณนามอาจอยู่ท้ายคำคุณศัพท์บอกจำนวนนับ หรือประมาณ หรือคำลักษณนามอาจอยู่หน้าคำคุณศัพท์ นี้ นั้น โนน ก็ได้

กล่าวได้ว่าคำลักษณนามเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาตระกูลไทซึ่งเป็นหนึ่งในตระกูลภาษาที่สำคัญยิ่ง และมีวิวัฒนาการมาเป็นระยะเวลายาวนานในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยเพราะภาษาในตระกูลนี้เป็นภาษาพูดของคนส่วนใหญ่ในประเทศ ประกอบกับเป็นกลุ่มภาษาที่มีกระจายทั่วไปในทุกภาคของประเทศ จากงานวิจัยแผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศไทยของสุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (2544) แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีผู้พูดภาษาตระกูลไทเป็นจำนวนถึงร้อยละ 94 ของประเทศ ประกอบด้วยภาษาจำนวน 24 กลุ่มภาษา

นอกจากประเทศไทยจะประกอบด้วยภาษาตระกูลไท 24 กลุ่มภาษาแล้ว การกระจายของภาษาต่างๆแสดงให้เห็นความหลากหลายทางภาษาในประเทศไทย ดังที่ Smalley, William (1994) จัดแบ่งลำดับชั้นทางภาษาในสังคมไทย (language hierarchy) โดยแบ่งเป็นภาษาภายนอกประเทศไทย (External languages of Thailand) หรือก็คือภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาภายในประเทศไทย (Internal language of Thailand) ได้แก่ ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาถิ่น (Regional language) หรือภาษาประจำถิ่น ได้แก่ ภาษาคำเมือง (Khammuang) ภาษาไทยกลาง (Thaiklang) ภาษาลาว (Lao) และภาษาปักษ์ใต้ (Paktay) ภาษาพลัดถิ่น (Displaced languages) ภาษาที่พูดในชุมชนและเมือง (Languages of towns and cities) ภาษาชนกลุ่มน้อย (Marginal languages) ภาษาในวงล้อม (Enclave languages) ภาษาชายขอบ (Marginal Regional languages) ดังแสดงในแผนภาพข้างล่างนี้

ภาพที่ 1 การแบ่งลำดับชั้นทางภาษาในสังคมไทย (Smalley, William: 1994)

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าภาษาที่อยู่ในลำดับชั้นสูงสุดคือภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งนอกจากจะเป็นภาษาราชการแล้วยังเป็นภาษาประจำชาติไทยอีกด้วย ภาษาในลำดับที่รองลงมาและมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าภาษาไทยมาตรฐานคือ ภาษาไทยถิ่น ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นเหนือ หรือภาษาคำเมือง (Khammuang) ภาษาไทยถิ่นอีสาน หรือภาษาลาว อีสาน (Lao) ภาษาไทยกลาง (Thaiklang) และภาษาไทยถิ่นใต้ หรือภาษาปักษ์ใต้ (Paktay)

ภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น คือ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยกลาง และภาษาไทยถิ่นใต้ แม้ว่าจะมีความสำคัญในระดับที่เป็นภาษาไทยถิ่นตามภูมิภาคตามการแบ่งของ Smalley, Willaim หากแต่ลักษณะของภาษาอันได้แก่ ระบบเสียง คำ และประโยค ย่อมมีความแตกต่างกัน อันเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละภาษา ถึงกระนั้นภาษาไทยถิ่นทั้ง 4 ถิ่นนี้ก็ยังมีลักษณะ

ทางภาษาบางประการร่วมกันอยู่ โดยจัดเป็นลักษณะตามภูมิภาค (areal feature) ซึ่งลักษณะตามภูมิภาคลักษณะหนึ่งที่มีอยู่ในภาษาตระกูลไท และภาษาในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ก็คือ คำลักษณนาม

คำลักษณนามมีความสำคัญในอันที่ทำหน้าที่เป็นหมวดคำในโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษา และนักภาษาศาสตร์ได้ให้ความสำคัญกับหมวดคำลักษณนามนี้เป็นอย่างมาก นอกจากนั้นคำลักษณนามที่มีใช้ในภาษาตระกูลไทมีทั้งลักษณะที่ร่วมกันและแตกต่างกัน จึงเป็นที่น่าสนใจว่าคำลักษณนามของภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น คือ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยกลาง และภาษาไทยถิ่นใต้ มีคำลักษณนามและการใช้คำลักษณนามที่เหมือนหรือแตกต่างกันในประการใดบ้าง คำลักษณนามที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละถิ่น ตลอดจนนิทัศน์หรือการมองโลกของคนไทยในแต่ละภูมิภาคที่สะท้อนออกมาจากคำลักษณนามในภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น ซึ่งจะทำให้เข้าใจกระบวนการคิด การรับรู้ ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยทั้ง 4 ภูมิภาคได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคำลักษณนามในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยกลาง และภาษาไทยถิ่นใต้
2. เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของคำลักษณนามในภาษาไทยถิ่นทั้ง 4 ถิ่น
3. เพื่อศึกษาโลกทัศน์ของคนไทย 4 ภาคที่สะท้อนจากคำลักษณนามที่ใช้ในภาษา

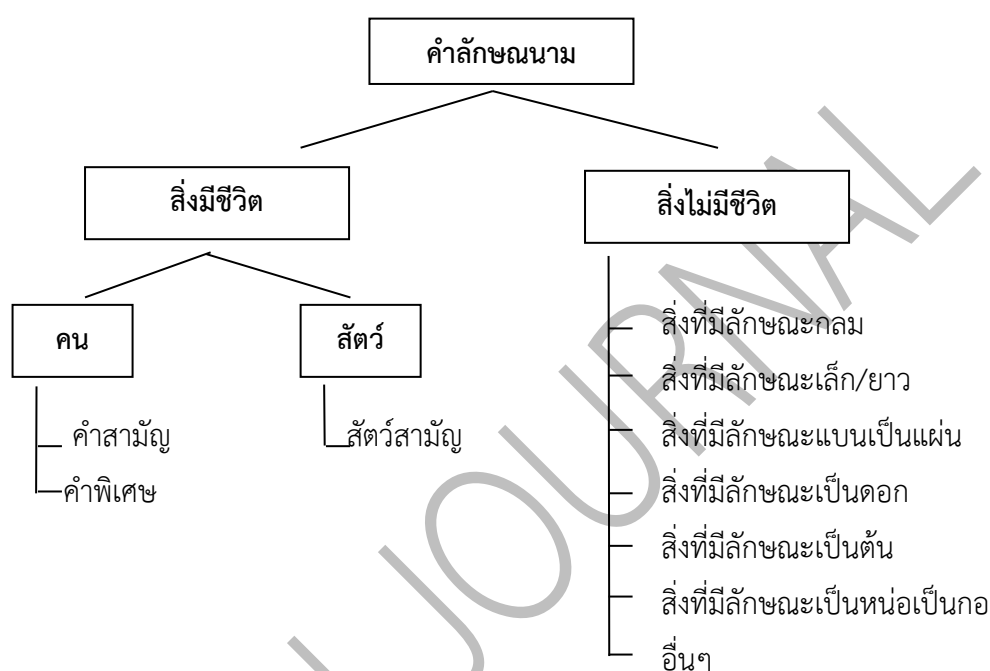
ขอบเขต

การวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบคำลักษณนามในภาษาไทย 4 ถิ่น” มีขอบเขตดังนี้

1. ศึกษาคำลักษณนามในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยกลาง และภาษาไทยถิ่นใต้โดยที่ภาษาไทยกลางถือเอาภาษาไทยมาตรฐานเป็นหลักและยึดคำลักษณนามในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานเป็นบรรทัดฐาน
2. ศึกษาคำลักษณนามประเภทที่ใช้กับสิ่งมีชีวิตและประเภทที่ใช้กับสิ่งไม่มีชีวิต โดยที่คำลักษณนามประเภทที่ใช้กับสิ่งมีชีวิต เช่น คำลักษณนามที่ใช้กับคนและสัตว์ เป็นต้น และคำลักษณนามประเภทที่ใช้กับสิ่งไม่มีชีวิต เช่น สิ่งของและสถานที่ เป็นต้น
3. งานวิจัยนี้จะไม่ศึกษาคำลักษณนามประเภทคำนามบอกมาตราชี้ ทวง วัด คำลักษณนามบอกปริมาณ คำลักษณนามซ้ำรูป และคำลักษณนามตามหลังคำกริยา

กรอบความคิด/สมมติฐานการวิจัย

งานวิจัยนี้อาศัยกรอบแนวความคิดการจำแนกประเภทคำลักษณนามของบรรจบ พันธุมธธา (2514) ที่จำแนกคำลักษณนามเป็น 2 กลุ่มตามรูป ลักษณะ และคุณสมบัติของสิ่งต่างๆที่คำลักษณนามนั้นๆไปขยาย คือ คำลักษณนามประเภทที่ใช้กับสิ่งมีชีวิต และคำลักษณนามประเภทที่ใช้กับสิ่งไม่มีชีวิตซึ่งอาจเขียนเป็นแผนภูมิได้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวความคิดการจำแนกประเภทคำลักษณนาม (บรรจบ พันธุมธธา :2514)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ความรู้เกี่ยวกับคำลักษณนามซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าและเพิ่มเติมองค์ความรู้ทางด้านภาษาตระกูลไท
2. ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการเปรียบเทียบคำลักษณนามในภาษาไทยถิ่นทั้ง 4 ถิ่น คือ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยกลาง และภาษาไทยถิ่นใต้
3. ทำให้เข้าใจโลกทัศน์ของคนไทยในแต่ละถิ่นว่ามีกระบวนการคิด มุมมอง ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตอย่างไร
4. ผลิตรวบรวมคำลักษณนามในภาษาไทย 4 ถิ่นเพื่อใช้เป็นเอกสารสำหรับค้นคว้าและอ้างอิงทางด้านภาษา ภาษาศาสตร์ และวัฒนธรรมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาคำลักษณนามในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยถิ่นกลาง และภาษาไทยถิ่นใต้ และนำมาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของคำลักษณนามในภาษาไทยถิ่นทั้ง 4 ถิ่น ตลอดจนศึกษาโลกทัศน์ของคนไทย 4 ภาคที่สะท้อนจากคำลักษณนามที่ใช้ในภาษา โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ จังหวัดที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และผู้บอกภาษา

จังหวัดที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดภาษาถิ่นถิ่นละ 3 จังหวัด ดังนี้ ภาษาไทย ภาษาไทยถิ่นอีสาน ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร และกาฬสินธุ์ ภาษาไทยถิ่นใต้ ได้แก่ จังหวัดพังงา กระบี่ และภูเก็ต

สำหรับผู้บอกภาษา ผู้วิจัยคัดเลือกผู้บอกภาษาหลักโดยแยกเป็นผู้บอกภาษาไทยถิ่นเหนือ ผู้บอกภาษาไทยถิ่นอีสาน และผู้บอกภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาละ 5 คน โดยผู้บอกภาษาจะต้องมีคุณสมบัติ คือ ต้องเป็นผู้ที่เกิดและเติบโตในถิ่นที่ใช้เก็บข้อมูล และต้องไม่เคยอพยพไปอาศัยอยู่ที่อื่น เพศชาย หรือหญิงก็ได้ อายุมากกว่า 50 ปี เพื่อให้ได้ข้อมูลภาษาดั้งเดิมมากที่สุด นอกจากนั้น การศึกษาต้องจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อป้องกันการได้รับอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐาน ยิ่งไปกว่านั้น ผู้บอกภาษาจะต้องมีความพร้อมและมีเวลาที่จะให้ข้อมูลได้เต็มที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยนี้ต้องการทราบคำลักษณนามในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยถิ่นกลาง และภาษาไทยถิ่นใต้ เพื่อนำมาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของคำลักษณนามในภาษาไทยถิ่นทั้ง 4 ถิ่น และศึกษาโลกทัศน์ของคนไทย 4 ภาคที่สะท้อนจากคำลักษณนาม ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แบบสอบถามมาเป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้บอกภาษา และส่วนที่ 2 คำลักษณนามภาษาไทย 4 ภาค

โดยในส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ชื่อนามสกุลของผู้บอกภาษา อายุ เพศ ภูมิลำเนา ที่อยู่ปัจจุบัน อาชีพ และการศึกษา ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาในระดับต่างๆ ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้จะเป็ประโยชน์ในการนำมาประกอบการเลือกผู้บอกภาษา

ส่วนที่ 2 รายการคำศัพท์ คำลักษณนามภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น ซึ่งเป็นการคัดเลือก คำลักษณนามจากพจนานุกรมคำลักษณนามของราชบัณฑิตยสถาน โดยเลือกเฉพาะ คำลักษณนามประเภทที่ใช้กับสิ่งมีชีวิตและประเภทที่ใช้กับสิ่งไม่มีชีวิต โดยที่คำลักษณนามประเภทที่ใช้กับสิ่งมีชีวิต เช่น คำลักษณนามที่ใช้กับคนและสัตว์ เป็นต้น และคำลักษณนามประเภทที่ใช้กับสิ่งไม่มีชีวิต เช่น สิ่งของ และสถานที่ เป็นต้น และตัดคำลักษณนามประเภทคำนามบอกมาตราชี้ ทวง วัด คำลักษณนามบอกปริมาณ คำลักษณนามซ้ำรูป และคำลักษณนามตามหลังคำกริยา

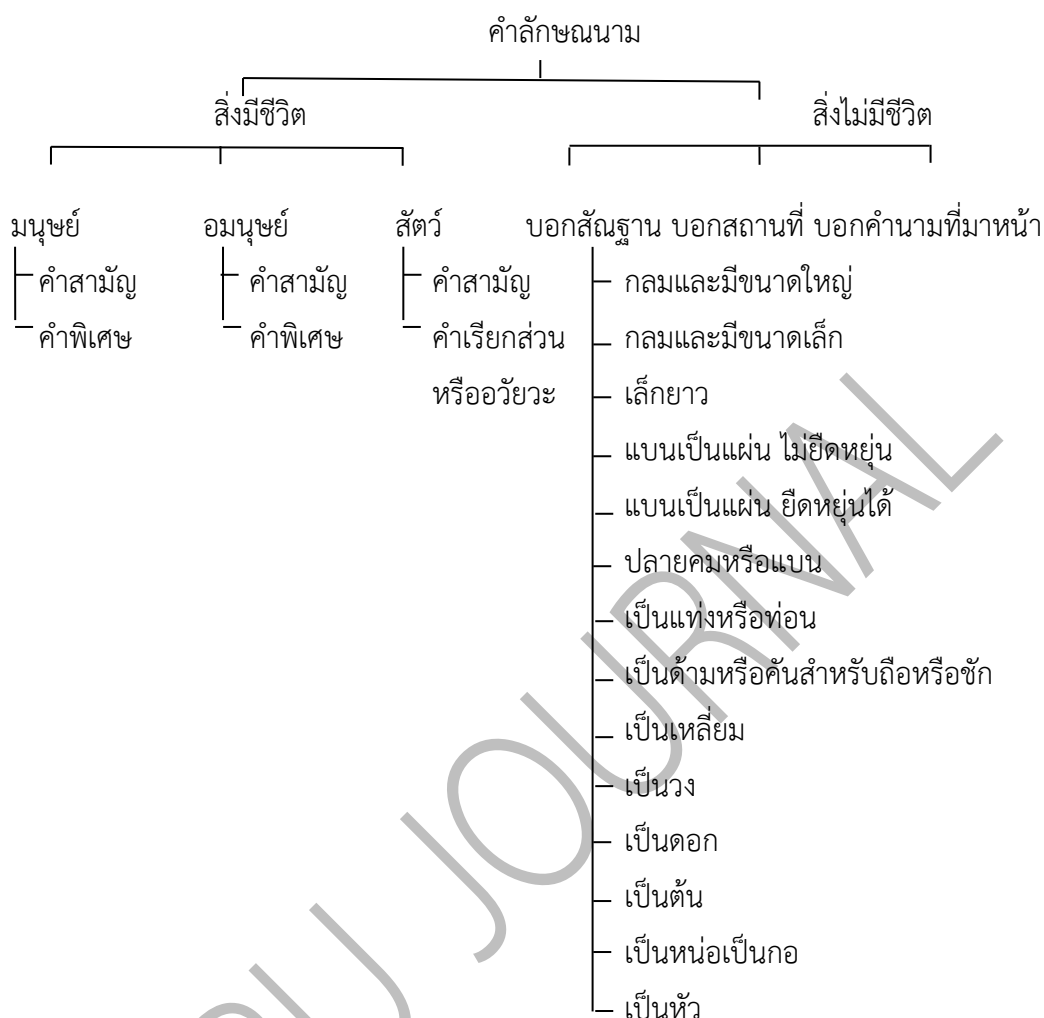
กรอบแนวคิดและทฤษฎีของการวิจัย

งานศึกษาและวิจัยจำนวนหนึ่งกล่าวถึงการจำแนกประเภทของคำลักษณนามไว้ต่าง ๆ กัน เช่น บรรจบ พันธเมธา (2514) นววรรณ พันธเมธา (2527) Allen, Keith (1977) และ Lehman, F.K. (1979)

บรรจบ พันธเมธา (2514) จำแนกคำลักษณนามเป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งมีชีวิต และคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งไม่มีชีวิต โดยคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งไม่มีชีวิตจะแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ตามสัณฐานของคำนามนั้นๆ ในขณะที่นววรรณ พันธเมธา (2527) จำแนกคำลักษณนามเป็นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่อยู่ลำพัง และคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่อยู่รวมกัน Allen, Keith (1977) และ Lehman, F.K. (1979) จำแนกคำลักษณนามตามอรรถลักษณะของคำนาม Allen, Keith (1977) จำแนกคำลักษณนามออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ อรรถลักษณะวัสดุ อรรถลักษณะรูปร่าง อรรถลักษณะความคงตัว อรรถลักษณะขนาด อรรถลักษณะสถานที่ อรรถลักษณะการจัดรูปทรง และอรรถลักษณะแสดงปริมาณ ส่วน Lehman, F.K. (1979) จำแนกคำลักษณนามโดยนำเรื่องของความแน่นอนและความเป็นรูปธรรมมาพิจารณาโดยกำหนดเป็นค่าบวก (+) และค่า (-)

การเปรียบเทียบคำลักษณนามในบทที่ 4 นี้จะเปรียบเทียบเฉพาะคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งมีชีวิตและคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งไม่มีชีวิต โดยจะไม่ศึกษาคำลักษณนามประเภทคำนามบอกมาตราชี้ ทวง วัด คำลักษณนามบอกปริมาณ คำลักษณนามซ้ำรูป และคำลักษณนามตามหลังคำกริยา

ในการจำแนกคำลักษณนามผู้วิจัยได้ใช้กรอบความคิดของบรรจบ พันธเมธา (2514) และเพื่อให้การจำแนกคำลักษณนามมีความครบถ้วนครอบคลุมรายการคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมประเภทของคำลักษณนามจำนวนหนึ่งเข้าไปด้วย ดังแสดงในภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 3 แผนภูมิแสดงกรอบการจำแนกคำลักษณนามที่ใช้ในการวิจัย

การเปรียบเทียบคำลักษณนามในภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่นจะเปรียบเทียบตามกรอบการจำแนกคำลักษณนามข้างต้น

ผลการวิจัย

จากการเปรียบเทียบคำลักษณนามในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น ได้แก่ ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยถิ่นอีสาน สามารถจำแนกเป็นประเด็นหลักๆ 3 ประเด็น ดังนี้

1. ภาษาไทยกลางมีการแบ่งคำลักษณนามที่ใช้กับคำนามกลุ่มต่างๆ ได้อย่างชัดเจน และมีความละเอียดมากกว่าคำลักษณนามในภาษาไทยถิ่นอื่นๆ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน เช่น คำลักษณนามที่ใช้กับมนุษย์ที่เป็นคำพิเศษ ได้เปรียบเทียบให้เห็นชัดเจน ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคำลักษณนามที่ใช้กับมนุษย์ที่เป็นคำพิเศษในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น

คำนาม	ภาษาไทยถิ่น กลาง	ภาษาไทยถิ่นใต้	ภาษาไทยถิ่น เหนือ	ภาษาไทยถิ่น อีสาน
พระมหากษัตริย์	พระองค์ องค์	องค์	องค์	องค์ คน
ภิกษุ/พระ	รูป องค์	องค์ คน	ตัน	องค์
เณร	รูป	องค์คน รูป	ตัน	องค์ โต
นักบวช	รูป	องค์คน	ตัน	องค์
ฤๅษี ฤๅษี	ตน	ตน คน รูป	ตัน	องค์ โต

ในภาษาไทยกลางมีคำลักษณนาม ได้แก่ “พระองค์” “องค์” “รูป” และ “ตน” โดยที่คำนามแต่ละคำในกลุ่มนี้มีคำลักษณนามใช้ประจำคำนามนั้นๆ ได้แก่ พระมหากษัตริย์ ใช้คำลักษณนามว่า “พระองค์” หรือ “องค์” พระภิกษุ ใช้คำลักษณนามว่า “รูป” หรือ “องค์” สามเณร และนักบวช ใช้คำลักษณนามว่า “รูป” และฤๅษี ใช้คำลักษณนามว่า “ตน”

ขณะที่ภาษาไทยถิ่นอื่นๆมีคำลักษณนามเพียงสองคำคือ “องค์” กับ “ตน” และไม่มีการแบ่งอย่างละเอียดเท่ากับภาษาไทยกลาง กล่าวคือภาษาไทยถิ่นใต้ใช้คำลักษณนาม “องค์” รวมทั้งแต่คำนามพระมหากษัตริย์ ภิกษุ สามเณร และนักบวชเป็นกลุ่มเดียวกัน และใช้คำลักษณนาม “ตน” กับฤๅษี ภาษาไทยถิ่นเหนือใช้คำลักษณนาม “องค์” กับพระมหากษัตริย์เท่านั้น คำนามที่เหลือใช้คำลักษณนาม “ตน” และภาษาไทยถิ่นอีสานใช้ คำลักษณนาม “องค์” กับคำนามทุกคำในกลุ่มนี้ทั้งหมด

คำลักษณนามที่ใช้กับอมนุษย์ ได้แก่ คำลักษณนามที่ใช้กับภูต ผี ปีศาจ เทวดา นางฟ้า และวิญญาณซึ่งมีรูปร่างเป็นหรือคล้ายมนุษย์ คำลักษณนามที่ใช้กับอมนุษย์สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่มเช่นเดียวกับคำลักษณนามที่ใช้กับมนุษย์ คือ คำสามัญ และคำพิเศษ

คำสามัญ ได้แก่ คำนามในกลุ่มนี้ที่เป็นคำสามัญใช้กับอมนุษย์ ได้แก่ คำว่า ปีศาจ เปรต ยักษ์ กระสือ และกระหัง ได้เปรียบเทียบให้เห็นชัดเจน ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคำลักษณนามที่ใช้กับอมนุษย์ที่เป็นคำสามัญในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น

คำนาม	ภาษาไทยถิ่น กลาง	ภาษาไทยถิ่นใต้	ภาษาไทยถิ่น เหนือ	ภาษาไทยถิ่น อีสาน
ปีศาจ	ตน ตัว	ตัว	ตัว	โต
เปรต	ตน ตัว	ตัว	ตัว	โต
ยักษ์	ตน	ตัว	ตัวตัน	โต
กระสือ/กระหัง	ตนตัว	ตัว	ตัว	โต

จะเห็นได้ว่าภาษาไทยกลางมีคำลักษณนามเรียกคำนามในกลุ่มนี้ 2 คำ คือคำว่า “ตน” และ “ตัว” ในขณะที่ภาษาไทยถิ่นใต้ และภาษาไทยถิ่นอีสานมีคำลักษณนามใช้กับคำนามกลุ่มนี้เพียงคำเดียวเท่านั้นคือคำว่า “ตัว” (ภาษาไทยถิ่นอีสานออกเสียงเป็น โต้) สำหรับภาษาไทยถิ่นเหนือจะใช้คำลักษณนาม “ตัว” เช่นกันในคำทุกคำของกลุ่มคำนี้ แต่จะมีคำลักษณนามอีกคำหนึ่งสำหรับเรียกยักซ์ คือ “ต้น”

ในขณะที่คำพิเศษ ได้แก่ คำนามในกลุ่มนี้ที่เป็นคำพิเศษใช้กับมนุษย์ ได้แก่ คำว่า เทพเจ้า/เทพารักษ์ เทวดา/นางฟ้า และนางไม้ ได้เปรียบเทียบให้เห็นชัดเจน ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคำลักษณนามที่ใช้กับมนุษย์ที่เป็นคำพิเศษในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น

คำนาม	ภาษาไทยถิ่น กลาง	ภาษาไทยถิ่นใต้	ภาษาไทยถิ่น เหนือ	ภาษาไทยถิ่น อีสาน
เทพเจ้า/ เทพารักษ์	องค์	องค์	องค์ ต้น	องค์
เทวดา/นางฟ้า	องค์	องค์	องค์ ต้น	องค์
นางไม้	ตน	องค์ตน คน	ตัว	โต้

ภาษาไทยถิ่นกลางมีคำลักษณนาม 2 คำ คือ “องค์” กับ “ตน” ซึ่ง คำลักษณนามสองคำนี้ใช้กับคำนามต่างกันคือ คำนามที่เป็นเทพหรือเทวดาจะใช้คำลักษณนามว่า “องค์” ในขณะที่คำนามที่เป็นวิญญาณหรือเทพประจำต้นไม้คือนางไม้นั้นจะใช้คำลักษณนามว่า “ตน” สำหรับภาษาไทยถิ่นใต้ใช้คำลักษณนามคำเดียวคือคำว่า “องค์” แต่ในคำว่านางไม้ก็มีบ้างที่ใช้คำว่า “ตน” เหมือนกับภาษาไทยกลาง ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยถิ่นอีสานใช้เหมือนกันคือ คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามเทพเจ้า/เทพารักษ์ และเทวดา/นางฟ้า จะใช้ “องค์” (ภาษาไทยถิ่นเหนือมีคำลักษณนามอีกคำหนึ่งคือ “ต้น”) ในขณะที่คำว่า นางไม้ จะใช้คำลักษณนาม “ตัว” (ภาษาไทยถิ่นเหนือ) และ “โต้” (ภาษาไทยถิ่นอีสาน)

คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งมีชีวิตที่เป็นสัตว์ เป็นอีกหนึ่งตัวอย่างที่สนับสนุนคำกล่าวนี้ ตารางที่ 4 เป็นการแสดงการเปรียบเทียบคำลักษณนามที่ใช้กับช้าง มีคำนามว่า ช้างป่ากับช้างบ้าน ภาษาไทยกลางมีคำลักษณนามสองคำสำหรับใช้เรียกคือ ช้างป่า ใช้คำลักษณนาม “ตัว” และช้างบ้าน ใช้คำลักษณนาม “เชือก” ในขณะที่ภาษาไทยถิ่นอื่นไม่ว่าจะเป็นภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยถิ่นอีสานมีคำลักษณนามสำหรับเรียกช้างเพียงคำเดียวเท่านั้น คือคำลักษณนาม “ตัว” (ซึ่งในภาษาไทยถิ่นอีสานจะออกเสียงเป็น “โต้”) แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยกลางมีการแบ่งประเภทของช้าง แต่ภาษาไทยถิ่นอื่นถือว่าไม่ว่าจะเป็นช้างบ้านหรือช้างป่าก็เป็นสัตว์เหมือนกัน ไม่มีการแยก

ข้างบ้านกับข้างป่าออกจากกัน และให้ใช้ คำลักษณนามเดียวกันกับคำลักษณนามที่ใช้กับสัตว์คือ “ตัว” ได้เปรียบเทียบให้เห็นชัดเจน ดังตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบคำลักษณนามที่ใช้กับสัตว์ที่เป็นคำสามัญในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น

คำนาม	ภาษาไทยถิ่น กลาง	ภาษาไทยถิ่นใต้	ภาษาไทยถิ่น เหนือ	ภาษาไทยถิ่น อีสาน
ข้างบ้าน	เชือก	ตัว	ตัว	โต้
ข้างป่า	ตัว	ตัว	ตัว	โต้

2. คำลักษณนามในภาษาไทยถิ่นแต่ละถิ่นต่างก็มีคำลักษณนามเฉพาะภาษา คำลักษณนามเฉพาะภาษาในภาษาไทยถิ่นกลาง เช่น “เต้า” ใช้กับคำนามแคน และค้อน “ตับ” ใช้กับคำนามจากมุงหลังคา “ปิ่น” ใช้กับคำนามเลื่อย เป็นต้น

คำลักษณนามเฉพาะภาษาในภาษาไทยถิ่นใต้ เช่น “ดิน” ใช้กับคำนาม ตาข่าย มุ้ง และแห “บั้ง” ใช้กับคำนามคันนา เป็นต้น

คำลักษณนามเฉพาะภาษาในภาษาไทยถิ่นเหนือ เช่น “ม่อน” ใช้กับคำนามภูเขา “ไฟ” ใช้กับคำนามจาก มุงหลังคา “เบา” ใช้กับคำนามบุหรี และ “จี” ใช้กับคำนามเห็ด เป็นต้น และคำลักษณนามเฉพาะภาษาในภาษาไทยถิ่นอีสาน เช่น “ดาง” ใช้กับคำนามกะวะ (สวิงจับปลา) ตาข่าย “ตัว” ใช้กับคำนามขมจีน “หม่อง” ใช้กับคำนามคันนา “ต่ง” ใช้กับคำนามผ้าถุง ชิ่น และ “กอก” ใช้กับคำนามบุหรี เป็นต้น

3. คำลักษณนามสะท้อนให้เห็นมุมมอง หรือโลกทัศน์ของเจ้าของภาษา คำลักษณนามนอกจากจะทำหน้าที่เป็นหมวดคำในโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาไทย และประกอบคำนามอื่นเพื่อแสดงรูป ลักษณะ ขนาด หรือประมาณของคำนามนั้นๆ โดยที่ตำแหน่งของคำลักษณนามอาจอยู่ท้ายคำคุณศัพท์บอกจำนวนนับ หรือประมาณ หรือ คำลักษณนามอาจอยู่หน้าคำคุณศัพท์ นี้ นั้น โนน ก็ได้แล้ว คำลักษณนามยังสามารถสะท้อนให้เห็นมุมมอง หรือโลกทัศน์ของเจ้าของภาษาอีกด้วย

คำลักษณนามที่ใช้สำหรับคำนาม ตะกรุด ภาษาไทยถิ่นกลางใช้คำ ลักษณนาม "ดอก" ภาษาไทยถิ่นใต้ใช้คำลักษณนาม “องค์” ภาษาไทยถิ่นเหนือใช้ คำลักษณนาม “สาย” และภาษาไทยถิ่นอีสานใช้คำลักษณนาม “อัน” ซึ่งความแตกต่างนี้สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์หรือมุมมอง การมองโลกของเจ้าของภาษาในภาคต่างๆ กล่าวคือ ตะกรุด เป็นวัตถุมงคล และมีอิทธิพลต่อจิตใจของผู้ที่เชื่อหรือนับถือ การที่ภาษาไทยกลางใช้ คำลักษณนาม “ดอก”

สำหรับตะกรุดนั้นเห็นได้ว่าเป็นการแบ่งแยกอย่างชัดเจนระหว่างพระเครื่องกับตะกรุด หรือพุทธกับไสยออกจากกัน ในขณะที่ภาษาไทยถิ่นใต้ใช้คำลักษณนาม “องค์” ซึ่งเป็นคำลักษณนาม คำเดียวกับพระเครื่อง แสดงให้เห็นว่าเจ้าของภาษาให้ความสำคัญของตะกรุดเท่ากับพระเครื่อง สำหรับภาษาไทยถิ่นเหนือ นั้น เจ้าของภาษาหาได้มองในมุมมองดังกล่าวข้างต้นไม่ หากแต่มอง ลักษณะของตะกรุด คือ เป็นสายยาวๆ จึงใช้คำลักษณนาม “สาย” และภาษาไทยถิ่นอีสานใช้คำ ลักษณนาม “อัน” ซึ่งเป็นคำลักษณนามทั่วไป

อภิปรายผล

คำลักษณนามเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาตระกูลไทซึ่งเป็นหนึ่งในตระกูลภาษาที่สำคัญ และมีวิวัฒนาการมาเป็นระยะเวลายาวนานในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย คำลักษณ-นามทำหน้าที่สำคัญในโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษา คือประกอบคำนามอื่นเพื่อแสดง รูป ลักษณะ ขนาด หรือประมาณของคำนามนั้นๆ

จากงานวิจัยซึ่งศึกษาคำลักษณนามในภาษาไทย 4 ถิ่น ได้แก่ ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยถิ่น ใต้ ภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยถิ่นอีสาน โดยจำแนกคำลักษณนามเป็นคำลักษณะที่ใช้กับ สิ่งมีชีวิต และคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งไม่มีชีวิตนั้นทำให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของคำ ลักษณนาม ตลอดจนความหลากหลายของการเลือกใช้คำลักษณนามของภาษาไทยถิ่นทั้ง 4 ถิ่นมี อิทธิพลจาก 3 ปัจจัย ดังนี้

1. การสัมผัสภาษา (language contact)
2. ทำเนียบภาษา (registers)
3. การรับรู้ภาษา (perception)

1. การสัมผัสภาษา (language contact)

แม้ว่าภาษาไทยถิ่นต่างๆจะมีคำลักษณนามเฉพาะภาษา คือมีคำลักษณนามเป็นของตัวเอง สำหรับใช้กับคำนามประเภทต่างๆ เช่น คำลักษณนามบอกสัณฐานที่มีลักษณะกลม ภาษาไทยกลางใช้ คำลักษณนาม “ลูก” ภาษาไทยถิ่นใต้ใช้คำลักษณนาม “หน่วย” ภาษาไทยถิ่นเหนือใช้คำลักษณนาม “แก่น” และภาษาไทยถิ่นอีสานใช้คำลักษณนาม “หน่วย” แต่จะเห็นได้ว่าในคำศัพท์หลายๆคำ โดยเฉพาะภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยถิ่นอีสานก็มีการใช้คำลักษณนาม “ลูก” เหมือนกับภาษาไทยกลาง โดยอาจใช้คำลักษณนาม “ลูก” แทนคำลักษณนามเฉพาะภาษาของตัวเอง หรืออาจใช้ทั้งสองคำสลับกัน ซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะภาษาไทยกลาง หรือภาษาไทยมาตรฐาน เป็นภาษาประจำชาติ เป็นภาษาราชการที่คนไทยทุกคนต้องพูดได้ การสื่อสารทั้งที่เป็นสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ก็ใช้ภาษาไทยกลางเป็นส่วนใหญ่ทำให้ผู้พูดภาษาถิ่นอื่นๆมีการสัมผัสภาษากับ

ภาษาไทยกลาง ด้วยเหตุนี้จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะไม่ได้รับอิทธิพลของภาษาไทยกลางเข้าไปปะปนกับภาษาของตัวเอง

2. ทำเนียบภาษา (registers)

การใช้คำลักษณนามกับคนสะท้อนให้เห็นสถานภาพทางสังคมของบุคคลต่างๆ ว่าเป็นความแตกต่างกัน ดังได้เปรียบเทียบให้เห็นชัดเจนดังตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบคำลักษณนามที่ใช้กับมนุษย์ที่เป็นคำพิเศษในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น

คำนาม	ภาษาไทยถิ่นกลาง	ภาษาไทยถิ่นใต้	ภาษาไทยถิ่นเหนือ	ภาษาไทยถิ่นอีสาน
พระมหากษัตริย์	พระองค์ องค์	องค์	องค์	องค์ คน
ภิกษุ/พระ	รูป องค์	องค์ คน	ตัน	องค์
เณร	รูป	องค์คน รูป	ตัน	องค์ โต
นักบวช	รูป	องค์คน	ตัน	องค์
ฤๅษี ฤๅษี	ตน	ตน คน รูป	ตัน	องค์ โต

คนไทยภาคกลางมีการจัดลำดับบุคคลต่างๆ ในสังคมอย่างชัดเจนโดยพระมหากษัตริย์จะอยู่เหนือสุดของลำดับชั้น รองลงมาจะเป็นพระภิกษุและสามเณร รวมถึงนักบวช และแยกฤๅษีเป็นอีกกลุ่มหนึ่ง ดังเห็นได้จากการใช้คำลักษณนาม 3 คำ คือ “พระองค์” “รูป” และ “ตน” คนไทยถิ่นใต้จัดให้พระภิกษุ สามเณร และนักบวชอยู่ในระดับเดียวกับพระมหากษัตริย์ และแยกฤๅษีออกเป็นอีกกลุ่มหนึ่ง ด้วยเหตุนี้คำลักษณนามในภาษาไทยถิ่นใต้จึงมีคำลักษณนามใช้สำหรับคำนามกลุ่มนี้ 2 คำคือ “องค์” และ “ตน” สำหรับคนไทยถิ่นเหนือจัดให้พระมหากษัตริย์อยู่ในลำดับชั้นสูงสุด นอกนั้นให้ถือเป็นอีกกลุ่มหนึ่ง โดยใช้คำลักษณนาม “องค์” สำหรับพระมหากษัตริย์ และคำลักษณนาม “ตน” สำหรับพระภิกษุ สามเณร นักบวช และฤๅษี ในขณะที่คนไทยถิ่นอีสานจัดให้พระมหากษัตริย์ พระภิกษุ สามเณร นักบวช และฤๅษีเป็นกลุ่มคนพิเศษกลุ่มหนึ่ง ใช้คำลักษณนาม “องค์” โดยแยกออกจากคนธรรมดาสามัญที่จะใช้คำลักษณนามว่า “คน”

3.การรับรู้ภาษา (Perception)

การเลือกใช้คำลักษณนามกับคำนามคำเดียวกันของภาษาไทยถิ่นแต่ละถิ่นขึ้นอยู่กับความรู้ของเจ้าของภาษาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คำลักษณนามในแต่ละถิ่นมีความแตกต่างกัน

การเลือกใช้คำลักษณนามกับคำนามคำเดียวกันของภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยถิ่นอีสานมีดังได้เปรียบเทียบให้เห็นชัดเจนดังตารางที่ 6, 7 และ 8 ดังนี้

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบการเลือกใช้คำลักษณนาม “ตัว” ในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น

ตัว	ภาษาไทย ถิ่นกลาง	ภาษาไทย ถิ่นใต้	ภาษาไทย ถิ่นเหนือ	ภาษาไทย ถิ่นอีสาน
คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งมีชีวิต				
สัตว์	✓	✓	✓	✓
คำลักษณนามบอกสัณฐานที่มีลักษณะแบนเป็นแผ่น ยืดหยุ่นได้				
กระโปรง/กางเกง/เสื้อ	✓	✓	✓	✓
ผ้าถุง/ซิ่น/โสร่ง	✓	✓		✓
เปลญวน				✓
วาว	✓	✓	✓	
คำลักษณนามบอกสัณฐานที่มีด้าม/คันสำหรับถือ/ชัก				
เบ็ด	✓			
คานหาม/ขอ/หางเสือเรือ			✓	
คำลักษณนามบอกสัณฐานที่มีลักษณะเป็นเหลี่ยม				
เก้าอี้/แคร่/โต๊ะ	✓	✓	✓	✓
คำลักษณนามบอกคำนามที่มาข้างหน้า				
กบไสไม้	✓	✓	✓	✓
กบเหลาดินสอ	✓	✓		
กระต่ายขูดมะพร้าว	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบการเลือกใช้คำลักษณนาม “ดวง” ในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น

ดวง	ภาษาไทย ถิ่นกลาง	ภาษาไทย ถิ่นใต้	ภาษาไทย ถิ่นเหนือ	ภาษาไทย ถิ่นอีสาน
คำลักษณนามบอกสัณฐานที่มีลักษณะกลมและมีขนาดใหญ่				
ดาว	✓	✓		✓
ดาวตก	✓	✓		✓
ตะเกียง	✓	✓		
ตะวัน	✓	✓		✓
คำลักษณนามบอกสัณฐานที่มีลักษณะแบนเป็นแผ่น ยืดหยุ่นได้				
ว่าว				✓
คำลักษณนามบอกสัณฐานที่มีปลายคมหรือ				
แบน				
สิ่งของที่มีปลายคม ได้แก่ กระบี่ ขวาน				✓
เข็ม ของจ้าว เคียว จอบ ดาบ พร้า				
และ				
มีด				
สิ่งที่มีปลายแบน ได้แก่ หวี				✓
คำลักษณนามบอกสัณฐานที่มีลักษณะเป็นด้าม/คันสำหรับถือ/ชัก				
คันไถ/คานหาม/เบ็ดตกปลา				✓
คำลักษณนามบอกสถานที่				
ประภาคาร		✓		

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบการเลือกใช้คำลักษณนาม “เล่ม” ในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น

เล่ม	ภาษาไทย ถิ่นกลาง	ภาษาไทย ถิ่นใต้	ภาษาไทย ถิ่นเหนือ	ภาษาไทย ถิ่นอีสาน
คำลักษณนามบอกสัณฐานที่มีลักษณะปลายคมหรือแบน				
กรรไกร	✓			
กระบี่/กริช	✓	✓	✓	
เข็ม	✓	✓	✓	
ของจ้าว	✓	✓		
เคียว	✓		✓	

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบการเลือกใช้คำลักษณนาม “เล่ม” ในภาษาไทยถิ่น 4 ถิ่น (ต่อ)

เล่ม	ภาษาไทย ถิ่นกลาง	ภาษาไทย ถิ่นใต้	ภาษาไทย ถิ่นเหนือ	ภาษาไทย ถิ่นอีสาน
คำลักษณนามบอกสัณฐานที่มีลักษณะปลายคมหรือแบน				
จอบ	✓			
ฉมวก	✓	✓	✓	
ขวาน/ดาบ/พร้า/มีด	✓	✓		
ลูกศร/กรรเชียง/พัด	✓			
หวี/พาย	✓	✓		
คำลักษณนามบอกสัณฐานที่มีลักษณะเป็นแท่งหรือท่อนขนาดเล็ก				
ดินสอ		✓		
เทียน	✓	✓	✓	✓
ถ่อ	✓		✓	
กระบอง	✓			✓
ไม้เท้า			✓	
คำลักษณนามบอกสัณฐานที่มีลักษณะเป็นแท่งหรือท่อนขนาดใหญ่				
เทียนพรรษา			✓	✓

การศึกษาคำลักษณนามของภาษาไทยกลาง ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นเหนือ และ ภาษาไทยถิ่นอีสาน คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งมีชีวิตที่เป็นมนุษย์ถูกกำหนดโดยระดับชั้นทางสังคม สังคมไทยเป็นสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนระดับต่างๆซึ่งอาจจำแนกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเจ้านาย กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และกลุ่มคนธรรมดาสามัญชน ระดับชั้นทางสังคมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการใช้คำลักษณนามแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่าการสัมผัสภาษาและการรับรู้ของเจ้าของภาษาต่อสิ่งของต่างๆก็เป็นปัจจัยในการเลือกใช้คำลักษณนามเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากคำลักษณนามเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาตระกูลไทจึงควรมีการศึกษา คำลักษณนามของภาษาต่างๆในตระกูลไท ทั้งนี้เพื่อให้เห็นภาพรวมและความสัมพันธ์ของ คำลักษณนามประเภทต่างๆซึ่งอาจนำไปสู่การหาคำลักษณนามดั้งเดิมของภาษาตระกูลไทก็ทำได้
2. คำลักษณนามเป็นคำนามที่ทำหน้าที่ประกอบคำนามอื่นเพื่อแสดงรูป ลักษณะ ขนาด หรือปริมาณของคำนามนั้นๆ โดยที่คำลักษณนามสามารถอยู่ในตำแหน่งต่างๆของโครงสร้างนามวลี ด้วยเหตุนี้จึงน่าที่จะศึกษาโครงสร้างนามวลีของคำลักษณนามในภาษาตระกูลไทว่ามีรูปแบบใดบ้าง

และแต่ละรูปแบบนั้นมีความเหมือนหรือความแตกต่างจากภาษาตระกูลไทภาษาอื่นอย่างไรบ้าง ซึ่งผลการวิจัยนี้อาจสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ของภาษาตระกูลไทภาษาต่างๆ

3. จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลคำลักษณนามจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ประกอบกับได้เดินทางไปเก็บข้อมูลคำลักษณนามของภาษาไทยถิ่นต่างๆภาคสนามทำให้เห็นความหลากหลายในการเลือกใช้คำลักษณนามกับคำนามกลุ่มต่างๆ การรับรู้ของเจ้าของภาษาในการจำแนกสิ่งของ โดยเฉพาะเมื่อมีการรับสิ่งของเครื่องใช้ใหม่ๆเข้ามาทำให้ต้องมีการกำหนด คำลักษณนามขึ้นมาใช้กับสิ่งของเหล่านั้น วิวัฒนาการของการใช้คำลักษณนามจึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่น่าจะได้อีกศึกษาต่อไป โดยอาจศึกษาในลักษณะเฉพาะสมัย (synchronic study) หรือข้ามสมัย (diachronic study) ก็ได้

เอกสารอ้างอิง

- นworรณ พันธ์เมธา. 2527. ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- บรรจบ พันธ์เมธา. 2514. ลักษณะภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. 2544. แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Allen, Keith. 1977. "Classifiers". *Language* 53(2) : 285-311.
- Lehman, F.K. 1979b Studies in Language. Cited T'sou B.K. 1973. **The Structure of nominal classifier system**. Paper for the first International Conference on Austroasiatic Linguistics, Honolulu. University of Hawaii.
- Smalley, William A. 1994. **Linguistic Diversity and National Unity**. Chicago : The University of Chicago Press.